

Paris was a woman

BIBI VAN LIESHOUT EN
KHALID KOUJILI EL
YAKOUBI

Nou, ze lijkt op jou.

Lotte Ogiers

Gezien op 22 juni 2023

Wie Parijs zegt, denkt liefde. Duizenden hangsloten met de namen van koppeltjes werden al meermaals weggehaald van de bruggen over de Seine. Te veel geliefden eisten hun plaats op in een onbekende grootstad ver van huis. Nu is het aan ons, moeten theatermakers Bibi van Lieshout en Khalid Koujili El Yakoubi gedacht hebben in hun thuisstad Antwerpen. Met 'Paris was a Woman' schetsen ze, aan de hand van bekende queer figuren uit het Parijse nachtleven van de jaren 20, hoe ze hun eigen liefde niet altijd gewoonweg van de daken konden schreeuwen. Een kwetsbaar verhaal in een cabaretsetting. Of hoe prille zelfliefde het acteren niet langer verdraagt.

25 JUNI 2023

Wanneer je de zaal in loopt, denk je dat je te vroeg bent. De twee acteurs bouwen hun decor nog op. Geen exuberante pailletten of veren, maar Bibi van Lieshout en Khalid Koujili El Yakoubi in een doordeweekse outfit. Parijs wordt langzaam opgebouwd. Stoelen hier, een lampje daar. Make-up tafel klaar? De bar. Glazen niet vergeten. De twee acteurs kijken elkaar aan, knikken, noemen de ander bij naam, om dan bemoedigend te knuffelen en te verdwijnen.

Et voila, de roze lichtjes van 'Le carroussel' springen aan. Wij zijn open. Iedereen welkom.

De krakende stem van fotografe Gisèle Freund is te horen. Haar beroemde quotes verschijnen op het doorzichtige doek. Bekend om haar indringende, waarachtige portretten, vertelt ze hoe ze met haar kunst ieders individualiteit kan vereeuwigen. Dat je de werkelijkheid kan laten zien. Hoe alles echt is. Maar dat dat tegelijk heel kwetsbaar is wanneer de context niet juist voelt.

Bibi van Lieshout wekt deze vrouw nu tot leven. Ze herhaalt de woorden van de ingeweken Parisienne die later een liefdesrelatie kreeg met Frida Kahlo. Met behulp van een dik brilmontuur roept Van Lieshout Freund op in haar lichaamshouding.

(En niet alleen dat. Ook haar eigen leven dient zich aan. Ik denk dat de haar ouders voor me zitten in de zaal. 'Nou, ze lijkt op jou,' grapt de Nederlandse man tegen zijn vrouw wanneer ze samen naar hun dochter kijken.)

Voor Khalid Koujili El Yakoubi mag het wat dramatischer wanneer hij de Franse ster Dalida imiteert. Zijn blonde pruik zwiept naar alle kanten. Blauwe TL-lichten achter hem doen het feest ontbranden. De zilveren jurk als een keurslijf rond zijn lichaam. De playback tape legt hem woorden in de mond. Misschien herkent hij zichzelf wel in de dramatische liefde? Of het leven, dat soms zwaar kan zijn.

Pardonnez-moi.

Tijdens de hele voorstelling zullen de TL-lichten blijven branden. Het lijken veren van een pauw. Een dragqueen die zich heeft opgemaakt. Of hebben ze de vorm van schelpen uit Disneyfilms waar parels in te vinden zijn? Van Lieshout en El

Yakoubi staan er vaak middenin.

Tot nu toe hielden de acteurs zich aan hun rol. Daar komt langzaam verandering in wanneer Ada 'Bricktop' Smith toont dat ze een echte vrouwenversierster was. Ze gooit El Yakoubi heftig kussend op de grond. Na een korte worsteling, maakt hij er schreeuwend een einde aan. 'Stop. Ik val op mannen,' roept hij alsof hij dit voor de eerste keer zegt. 'Sorry ik dacht dat je een vrouw was,' grinnikte van Lieshout alias Ada Smith die in El Yakoubi nog steeds de begeerlijke Dalida zag.

Het is de dans van een verleider in de nacht, die weet wat hij wil na een lange, lange dag.

El Yakoubi is sprekender met zijn lichaam dan wanneer hij zich in woorden probeert uit te drukken. Dat blijkt uit de scène waarin hij Edith Piaf achter haar piano toont. Met staccato bewegingen maakt hij haar tot marionet. Een vrouw aan koorden.

Het is alsof er ook iets in hem begint te spannen. Hij roept dat hij geen rol meer wil spelen. Heeft te vaak moeten doen alsof hij iemand anders was. 'Ik ben Khalid. Ik val op mannen én ik ben trots op mijn Marokkaanse identiteit,' zegt hij luid en duidelijk.

(Vanaf hier beslis ik om jullie gewoon bij naam te noemen: Bibi en Khalid. In een andere tekst zou ik 'van Lieshout' of 'El Yakoubi' blijven gebruiken. Hier voelt dat niet meer juist. Jullie komen dicht.)

Bibi blijft nog even spelen. Djuna Barnes lalt aan de bar in een lange bollenjurk. Haar liefde is verloren. En er is de getuigenis op het scherm van de eerste Belgische man die in Casablanca een vrouw werd. Khalid koppelt er zijn Casablanca-ervaring aan. Dat hij zich daar, tussen die grote zeeën, nog altijd onveilig voelt.

En weer is het zijn lichaam dat beter vertelt. Khalid danst op een Arabisch lied. Nu geen pruik meer, enkel het zilveren kleed. Hij is vrouw en man. Zijn bewegingen laten zijn spieren uitkomen. Met zijn hoofd zo ondersteboven lijkt alles even moeilijker. Of krijgen dingen een ander perspectief. Het is maar hoe je het bekijkt. Het is de dans van een verleider in de nacht, die weet wat hij wil na een lange, lange dag.

Ook Bibi kiest een vorm voor haar laatste ontboezeming. Ze leest een brief voor aan Gisèle die in geen enkele biografie van haar geliefden voorkwam. Haar geheime liefdesleven als een patroon in de geschiedenis. Hier en nu te doorbreken. Bibi krijgt het zichtbaar moeilijk wanneer ze spreekt over het eeuwige open en toe gaan van die kast. Er is niet één moment.

Misschien komen jullie wel te dicht. Kritiek voelt moeilijk als het spel, het zijn, kwetsbaar is. Maar het moet gezegd. Soms voelden de andere vrouwen als obstakels. Gekozen verhalen die (nog) niet altijd het juiste ritme vinden. Misschien was het interessanter om Parijs langzaam terug af te bouwen. Jullie op een leeg podium. De dans. Een brief in handen. Misschien.

(Weer laat de vader van zich horen. Hij veert als eerste overeind voor het applaus. En ik denk: zouden de ouders van Khalid hier zijn? Misschien, wie weet, ooit.)